

Bakgrunn for vedtak
Sagåna kraftverk

Hjelmeland kommune i Rogaland

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Tiltakshaver	Måland Kraft AS
Referanse	201006301-55
Dato	20.12.2016
Notatnummer	KSK-notat 96/2016
Ansvarlig	Øystein Grundt
Saksbehandler	Eline Nordseth Berg

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Sammendrag

Måland Kraft AS søker om å få utnytte et fall i Sagåna på 430 m med overføring av Kjervåna. Inntaket i Kjervåna etableres på kote 535 og overfører vann til inntaksbassenget i Sagåna på kote 500.

Overføringsrøret fra Kjervåna blir omtrent 700 m langt og vil graves ned i sin helhet. Vannveien fra inntak i Sagåna til kraftstasjonen vil bestå av 1530 m nedgravd rørgate. Middelvannføringen samlet i elvene er beregnet til 466 l/s og kraftverket er planlagt med en slukeevne på 966 l/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 3,3 MW, og vil gi en årlig produksjon på 10,5 GWh. Utbyggingen vil føre til en redusert vannføring på omtrent 3000 m i Sagåna og Kjervåna til sammen. Det er planlagt å slippe en minstevannføring på 17 l/s i Sagåna og 5 l/s i Kjervåna hele året.

Hjelmeland kommune har ikke vesentlige merknader til kraftverket. **Fylkesmannen i Rogaland** frarår at det gis konsesjon til Sagåna kraftverk grunnet i elvas landskapsverdi, påvirkning på naturmiljø og bortfall av INON (som ikke lenger er et vurderingskriterium). **Rogaland fylkeskommune** tilrår konsesjon. Det foreligger ellers uttalelser fra **Lyse Elnett** om nettforhold og **Statens vegvesen** om nødvendige avklaringer for etablering av avkjørsel, samt **Direktoratet for mineralforvaltning** som ikke har merknader. Utover dette foreligger to uttalelser fra privatperson/grunneier i området, **Arne Ritland**, som omhandler privatrettslige forhold som ikke er av betydning for konsesjonsspørsmålet.

En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 10,5 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Dette er en produksjon som er vanlig for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De tre siste årene (2013-15) har NVE klarert drøyt 2,0 TWh ny energi fra småkraftverk. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til kraftverket må virkningene ikke bryte med de føringer som er gitt i Olje- og energidepartementets retningslinjer for utbygging av små vannkraftverk. Videre må de samlede ulempene ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

Sagåna kraftverk vil produsere 10,5 GWh i et gjennomsnittsårlig og ha en utbyggingspris litt under gjennomsnittet for små vannkraftverk. I vedtaket har NVE lagt vekt på at en utbygging av Sagåna kraftverk vil bidra til fornybar energiproduksjon med relativt høy andel vinterkraft. Denne fordelene mener vi er større enn ulempene prosjektet medfører for to bekkeløfter og andre allmenne interesser som blir berørt.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Måland Kraft AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Sagåna kraftverk med overføring av Kjervåna. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Innhold

Sammendrag	1
Søknad	3
Høring og distriktsbehandling	6
NVEs vurdering.....	13
NVEs konklusjon	16
Forholdet til annet lovverk	17
Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven	19
Vedlegg	21

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Måland Kraft AS, datert 09.11.15:

«Søknad om tillatelse til å bygge Sagåna kraftverk i Hjelmeland kommune, Rogaland fylke
Måland Kraft AS ønsker å utnytte vannfallet i Sagåna og Kjervåna i Hjelmeland kommune i
Rogaland fylke, og søker herved om følgende tillatelser:

1. Etter vannressursloven, jf. § 8, om tillatelse til:
 - Bygging av Sagåna kraftverk i samsvar med fremlagte planer, samt overføring av Kjervåna.
2. Etter energiloven om tillatelse til:
 - Bygging og drift av Sagåna kraftverk med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer som beskrevet i søknaden.
 - Anleggskonsesjon for bygging og drift av 22 kV jordkabel som beskrevet i søknaden.

Nødvendige opplysninger om tiltaket fremgår av vedlagt utredning.»

Sagåna kraftverk, endelig omsøkte hoveddata

TILSIG		Hovedalternativ	Derav Kjervåna
Nedbørfelt	km ²	5,2	1,2
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	14,8	3,5
Spesifikk avrenning	l/(s·km ²)	90	92
Middelvannføring	l/s	466	110
Alminnelig lavvannføring	l/s	22	5
5-persentil sommer (1/5-30/9)	l/s	22	5
5-persentil vinter (1/10-30/4)	l/s	35	8
Restvannføring	l/s	192,4	-
KRAFTVERK			
Inntak	moh.	500	535
Avløp	moh.	70	500
Lengde på berørt elvestrekning	m	2950	-
Brutto fallhøyde	m	430	-
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,90	-
Slukeevne, maks	l/s	933	220
Minste driftsvannføring	l/s	28	-
Planlagt minstevannføring, sommer	l/s	22	5
Planlagt minstevannføring, vinter	l/s	22	5
Tilløpsrør, diameter	mm	600	-
Tilløpsrør, lengde	m	1530	700
Installert effekt, maks	MW	3,3	-
Brukstid	timer	3167	-

PRODUKSJON

Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	6,1	-
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	4,4	-
Produksjon, årlig middel	GWh	10,5	2,5

ØKONOMI

Utbyggingskostnad	mill.kr		36
Utbyggingspris	kr/kWh		3,44

Sagåna kraftverk, elektriske anlegg**GENERATOR**

Ytelse	MVA	3,6
Spenning	kV	6,6

TRANSFORMATOR

Ytelse	MVA	4,0
Omsetning	kV/kV	6,6/22

NETTILKNYTNING

Lengde	m	200
Nominell spenning	kV	22
		Jordkabel

Om søker

Måland Kraft AS eies av rettighetshaverne til fallet og er etablert for å realisere utbyggingen av Sagåna. Grunneierne vil beholde eiendomsretten til fallet.

Tiltakshaverne har inngått avtale med Måland fallrettslag som disponerer fallrett i elvene.

Måland Kraft AS har en avtale med Småkraft AS om bygging og drift av kraftverk med tilhørende elektriske anlegg. Småkraft er godkjent i Elvirksomhetsregisteret til å bygge og drifte slike elektriske anlegg.

Beskrivelse av området

Sagåna og Kjervåna ligger i Hjelmeland kommune sør for tettstedet Årdal. Elvene renner nordover fra henholdsvis Målandsvatnet og Gamlestølstjørna og møtes omtrent på kote 230. Elva renner videre som Sagåna ut i Spjotåna ved fylkesvei 13, som igjen følger Målandsdalen.

Elvene renner i hovedsak gjennom skogkledd landskap og det går en skogsbilvei i øverste del av tiltaksområdet, samt at det går en vei i traseen for overføringsledningen fra Kjervåna.

Målandsdalen er preget av jordbruksarealer med dyrket mark og innmarksbeite og skogbruksarealer med hogstflater.

Teknisk plan

Overføringer

Vann fra Kjervåna skal overføres ved kote 535 til inntaket i Sagåna på kote 500. Overføringsrøret får en kapasitet på 200 % av middelvannføringen i Kjervåna. Dette for å unngå å overføre vann fra et vassdrag for å gå i overløp i et annet.

Overføringen bidrar med 2,5 GWh i et gjennomsnittsår.

Inntak

Inntaket i Sagåna vil bli bygget som en 2 m høy platedam med fritt overløp. Lengden på dammen blir omtrent 15 m. Inntaksbassenget får et volum på 400-600- m³. For å begrense omfanget av konstruksjoner i dagen vil det i størst mulig grad sprenkes ut plass til disse bak dammen i stedet for å øke høyden av dammen.

Inntaket i Kjervåna bygges som en 1 m høy sperredam.

Vannvei

Rørgata blir omtrent 1500 m lang og skal graves ned i sin helhet, på vestsiden av elva. Rørdiameteren blir 0,6 m. I nedre del vil rørgata ligge i et område som er utbygget med skogsbilveier. I anleggsfasen vil trasébredden 15-20 m.

Overføringsrøret fra Kjervåna blir omtrent 700 m langt og skal graves ned i sin helhet. I all hovedsak legges dette røret langs eksisterende skogsbilvei.

Kraftstasjon

Kraftstasjonen skal anlegges på en slette ved elva på kote 70. ifølge søknaden skal rørgata krysse elva og kraftstasjonen anlegges på motsatt side. Kraftstasjonen med utearealer vil beslaglegge 300-400 m².

Det skal installeres en Peltonturbin med effekt på 3,3 MW.

Nettilknytning

Det skal legges en ny 22 kV-kabel fra kraftstasjonen frem til eksisterende 22 kV-linje. Kabelen blir omtrent 200 m og graves ned i hele sin lengde.

Veier

Det eksisterer vei både til inntaket og til kraftstasjonen, men disse krever oppgradering. Bro over elva må forsterkes/bygges ny for å nå kraftstasjonen. Veien oppover mot inntaket omsøkes som permanent, da grunneiere planlegger å ta ut skog videre opp i lia.

Massetak og deponi

Det er planlagt massebalanse for prosjektet og dermed ingen permanente massedeponi.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Området har LNF-status i gjeldene kommuneplan.

Strategidokument for små vannkraftverk i Rogaland

Sagåna ligger i sone Strand 1 i planen. En av bekkekløftene i Sagåna er registrert i planen, men ellers gis ingen spesielle føringer for Sagåna eller Målandsdalen. Planen har generelle føringer for landskapsverdier som er relevant for saken.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. Søknaden ble sendt ut på høring sammen med søknadene om Kreppingdalen og Øvre Ullestadåna kraftverk. NVE var på befaring i området den 07.06.16 sammen med representanter for søkeren og kommunen. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Høringspartenes egne oppsummeringer er referert der hvor slike foreligger. Andre uttalelser er forkortet av NVE. Fullstendige uttalelser er tilgjengelige via offentlig postjournal og/eller NVEs nettsider.

NVE har mottatt følgende kommentarer til søknaden:

Hjelmeland kommune har uttalt følgende i brev av 11.02.16:

«Hjelmeland kommune har ikkje vesentlege merknader til planane for bygging av Sagånå kraftverk, Øvre Ullestadåna kraftverk og Kreppingdalen kraftverk. Kommunen meiner samstundes det er viktig at det blir sett vilkår for utbygginga som avgrensar dei negative konsekvensar for raudlista plante- og fugleartar, og for landskapet.»

I rådmannens saksfremlegg var det gjort følgende vurdering av Sagåna/Kjervåna:

«Kraftverket er planlagt i LNF-område i kommuneplanen.

INON er ei kategorisering av inngrepsfri natur inndelt i ulike soner etter kor langt det er til næraste større tekniske inngrep. Denne utbygginga medfører at 1816 dekar inngrepsfri natur i sone 2 (3 – 5 km frå inngrep) fell bort. Kraftgata skal gravast ned, og vil bli nokså lite synleg etter kvart, men det er planlagt å anleggja ein ny veg over deler av de nedgravde vassrøyra, og slik blir det også varige endringar i landskapet. Den største landskapsmessige endringa er etter rådmannen si vurdering knytt til den endra vassføringa. Sagånå er eit godt synleg landskapselement i Målandsdalen, og med denne reguleringa vil den bli mindre synleg.

Konsulentfirmaet Ecofact har utarbeidd ein biologisk utredning. Det er tre område med verdifulle naturtypar; ein beiteskog og to bekkekløfter. Alle tre lokalitetane er sett til klasse B, dvs. regionalt viktige. Konsekvens av utbygginga kan vera at ein del av dei plantene, særleg mose og lav, som trivst i og langs bekken kan få dårlegare leveforhold når vannføringa blir mindre.

Det er ikkje kjent at det er raudlisteartar i området som blir berørt av utbygginga, forutan nokre stuva asketre. Vilt som måtte ha deler av leveområdet sitt i dette området, vil bli noko forstyrra i anleggsperioden, men det er liten grunn til å tru at det får særleg konsekvensar for viltet i driftsfasen.

Dette området er ikkje eit viktig utfartsområde, men blir nytta til friluftsliv av dei som bur i området. I anleggsfasen blir friluftsliv kanskje mindre attraktivt i dette område, men heller

ikkje for friluftslivet gir inngrepet dei heilt store konsekvensane. Opplevingsverdien er kanskje noko mindre med mindre vassføring i elvane. I samband med søknaden har Ecofact også vurdert konsekvensane for landbruksdrifta, og konkludert med at det ikkje har negative konsekvensar. Når det blir opparbeidd veg over vannvegen blir det for skogsdrifta sin del ein fordel.»

Rådmannens saksfremlegg inneholder følgende samlede vurdering av småkraftpakken:

«Kraftverk er ikkje eit eige føremål i kommuneplanen vår, og me har ikkje ein eigen kommunal plan for dette. Den fylkeskommunale strategien for små kraftverk gir heller ikkje konkrete føringar for det einskilde vassdraget. Det medfører at alle nye planar om kraftverk vil vera i strid med kommuneplanen. Det betyr ikkje at kommunen ikkje vil ha nye småkraftverk, men gjennom høyringsrunden har kommunen høve til å ta stilling til om og korleis ein ønskjer desse kraftverka.

Utbygging av vasskraft har mange positive sider – blant anna gir dei ny fornybar energi og dei generar verdiskaping i kommunen. På den andre sida er det inngrep i natur- og kulturlandskap, og dei kan ha konsekvensar for naturmangfald og folk sine muligheter til å driva friluftsliv. Dei ulike interessene må vegast mot kvarandre, og kommunen må ta stilling til om ein ønskjer eller om ein ikkje ønskjer utbygging av dei omsøkte kraftverka. Rådmannen si vurdering er at ingen av desse tre omsøkte kraftverka kjem i veldig stor konflikt med andre interesser, kvar for seg. NVE ber også om ei vurdering i forhold til sumverknaden av desse og andre tiltak i området. Det er ei kjennsgjerning at veldig mange vassdrag i Hjelmeland er påverka av vasskraftutbygging. Viss ein ser på kartet som er vedlagt frå NVE, ser ein at i dette sørlege området mellom Øvre og Nedre Tysdalsvatn og Lysefjorden så er det, om alle planlagde kraftverk blir bygde, ikkje mange urørte vassdrag, elvar og bekkjer igjen.

Også i Jøsenfjorden er mange av bekkjene og elvane utbygde, eller planlagd utbygd. Rådmannen har ikkje kunnskap nok til å hevda at den samla effekten av alle desse allereie utbygde og planlagde utbyggingane vil vera veldig negativ. Utfordringa er vel at ingen har vurdert den samla effekten, då kvar utbyggar må gjera greia for konsekvensen av utbygginga innafor sitt område. Spørsmålet blir då kven som skal ta ansvar for å vurdere den samla effekten? Dersom Hjelmeland kommune meiner det er eit poeng at det skal vera elvar og bekkjer som får renna utemde i heile strekinga, så må ein kanskje gjera ei vurdering av kva for nokre ein vil prioritera, før alle er utbygde. I dag er det to vassdrag som er varig verna mot kraftutbygging i Hjelmeland. Det er Vormovassdraget og Nordalsvassdraget (ligg også i Suldal kommune). Av dei tre omsøkte kraftverka i denne omgang er det nok Øvre Ullestadånå som er den utbygginga som flest folk vil leggja merke til, men også Sagånå vil ha ein synleg landskapseffekt. Kreppingdalen er kanskje den som har størst negativ konsekvens i forhold til biologisk mangfald fordi den påverkar i leveområdet til ein sterkt trua art. På plussida gir Sagånå størst gevinst i form av produsert energi. Rådmannen finn ikkje grunnlag for å tilrå at kommunen skal vera negativ til nokon av dei omsøkte kraftverka, fordi ingen av dei har veldig store negative konsekvensar for dei allmenne interessene, og fordi samfunnsnytta av utbygginga er større enn ulempene.»

Fylkesmannen i Rogaland har uttalt følgende i brev av 14.02.16:

«I en vurdering av de tre første småkraftprosjektene i den annonserte «Hjelmelandspakka», har Fylkesmannen vurdert potensielle effekter på naturmangfold, allmenne interesser og

samla belastning. Fylkesmannen finner det ikke forsvarlig å gi konsesjon til Sagåna og Kreppingdalen kraftverk, mens Øvre Ullestadåna kraftverk kan gis konsesjon.»

Fra Fylkesmannens vurdering:

«Ett av de viktigste målene på omfanget til et inngrep er hvorvidt det fører til en reduksjon av inngrepsfri natur (INON). Dette er områder som har stor betydning for rekreasjon og opplevelse. Samtidig legger slik natur grunnlaget for verdifulle urørte økosystem som får utvikle seg i fravær av menneskeskapt påvirkning. Det har vært en politisk målsetning at inngrepsfri natur i størst mulig grad skal bevares for fremtida. Sagåna kraftverk og Kreppingdalen kraftverk vil føre til et samla bortfall av 4,73 km² inngrepsfri natur.

Hjelmeland ligger i Ryfylke, et distrikt som går inn under det vestnorske fjordlandskapet. Her finner man landskapskvaliteter av regional, nasjonal og internasjonal verdi. Et mangfold av kontrastrike landskapselement som fjordspeil, bratte fjordsider og fjell, elver og fosser, vegetasjonbelter og særprega kulturmiljø bidrar til høy inntryksstyrke. Dette unike fjord- og fjellskapet står i en særstilling i Rogaland, og har høy verdi i forhold til opplevelse, rekreasjon og reiseliv. Av de tre omsøkte prosjektene knytter det seg størst rekreasjons- og opplevelsesverdi til Sagåna, som er et sentralt element i det vakre landskapet ved Tysdalsvatnet.

Det er også i Ryfylke potensialet for utbygging av små kraftverk er størst. Regionen er allerede sterkt prega av den store vannkraftutbygginga Ulla-Førre som ble åpna i 1982. Her produseres 4,45 TWh strøm årlig, og er det største vannkraftanlegget i Nord-Europa. Rogaland har fremdeles et beregna utbyggbart vannkraftpotensial på 16,7 TWh, likevel utgjør små kraftverk bare 1,5 TWh. Hjelmeland er en av de største kraftkommunene i fylket med 12 vannkraftverk i drift, med ytterligere fem under bygging (NVE Atlas). De store magasinene Lyngvatn, Strandavatn og Nilsebuvatn er allerede overført til Lysebotn kraftverk, som ligger i Forsand kommune. De gode prosjektene er på god vei å tynnes ut også i Hjelmeland, og vi mener at man skal være kritisk til fremtidige prosjekter. Dette gjelder spesielt små kraftverk, hvor lønnsomheten ofte ikke står i stil med inngrepene. Dette er bit-for-bit utbygging, hvor hvert enkelt inngrep isolert kan sett ha moderat betydning, men summen av inngrepa kan medføre at opplevelsesverdien knytta til landskapet blir sterkt ødelagt eller går tapt.

Fylkesmannen mener at fremtidige prosjekter bør ta sikte på å legges til områder som allerede er sterkt berørt av kraftverksaktivitet, og heller spare de få gjenværende uberørte områder. Derfor råder Fylkesmannen NVE til å ikke gi konsesjon til Sagåna og Kreppingdalen kraftverk, med bakgrunn i beliggenhet i gjenværende urørte områder. Et betydelig frafall av INON, samt reduserte kår for viktige bekkekløfter og rødlistearter taler for å ikke bygge ut disse to vassdragene. For Kreppingdalen kraftverk knytter det seg også usikkerhet til vassdragets status for anadrom fisk. Samtidig mener Fylkesmannen det kan gis konsesjon til Øvre Ullestadåna kraftverk. Dette er et område som allerede er – og vil bli – påvirket av vannkraftverk og annen menneskelig aktivitet, og det knytter seg ikke større naturmangfoldverdier til den delen av vassdraget slik det fremstår i dag.»

Rogaland fylkeskommune har uttalt følgende i brev av 25.02.16:

«1. Rogaland fylkeskommune tilrår konsesjon for Øvre Ullestadåna og Sagåna.

Rogaland fylkeskommune tilrår at kraftstasjonen Øvre Ullestadåna flyttes til kote 330 slik at hele fossen i området blir upåvirket.

2. Rogaland fylkeskommune frarår at det gis konsesjon til prosjektet Kreppingdalsåna.

3. For prosjekt som gis konsesjon, forutsetter Rogaland fylkeskommune at kulturminneinteressene ivaretas i samsvar med bestemmelsene i Kulturminneloven, jfr. saksforelegget.»

I fylkesrådmannens saksfremlegg er det vist til retningslinjene i *Strategidokument for små vannkraftverk i Rogaland (SD-SMÅ)*:

«Generell retningslinje

Prosjekt som fører til negativ virkning på verdier (landskap, biologisk mangfold, viktige naturtyper m.fl., jfr tematiske retningslinjer) av nasjonal verdi skal som hovedregel ikke anbefales utbygd.

Landskap

Inngrep som medfører bortfall eller vesentlig reduksjon av verdifulle landskaps-elementer av nasjonal, regional eller lokal betydning bør unngås (A2).

Biologisk mangfold

Utbygging av små vannkraftverk skal ikke tilrås dersom det er fare for at rødlistede arter i kategoriene kritisk og sterkt truet blir skadelidende (B1).

Ved registrerte bekkeløfter av middels verdi (B) og liten verdi (C) skal man være restriktiv med å tilrå utbygging (B4).

Inngrepsfrie områder (INON)

Det skal ikke tilrås utbygging som vil redusere villmarkspregede INON-områder (C1).

I øvrige INON-områder skal man være svært restriktiv med å tilrå utbygging som reduserer arealene (C2).»

For Sagåna er det vurdert at følgende retningslinjer er gjeldende:

«Ingen nasjonale verdier, men regionale landskapsverdier (A2).

2 bekkeløfter (B-verdi) med middels negativ konsekvens (B4).

Ikke INON-tap.

SD-SMÅ tilsier at en bør unngå utbygging i forhold til landskapsverdier (A2), og i forhold til konflikter med bekkeløfter skal man være restriktiv med å tilrå utbygging (B4).

I tillegg er dette det av de omsøkte prosjektene som vil få den lengste elvestrekningen med sterkt redusert vannføring (2950 meter).»

Om kulturminner skriver fylkeskommunen:

«Samlet sett vurderes kulturlandskapet i Målandsdalen til å være av nasjonal verdi.

Det er registrert to gravrøyser, åkerreiner og flere rydningsrøyser samt hustufter og steingjerder. Fylkeskommunen v/ seksjon for kulturarv har vært i dialog med utbygger i 2009 og 2010 om ulike alternativ for utforming av kraftstasjonsområdet. Den løsning som nå er omsøkt kan aksepteres forutsatt at kraftstasjonen med uteareal ikke utvides mot øst og kommer i berøring med nord-sør gående steingjerde innenfor kulturminneområdet id. 217080.»

Fylkesrådmannen konkluderer sin saksinnstilling med følgende:

«Det tilrås at prosjektet Øvre Ullestadåna gis konsesjon.

Det frarås at det gis konsesjon til Sagåna og Kreppingdalsåna.

For Sagåna begrunnes dette i første rekke med konflikter knyttet til regionale landskapsverdier og stor lengde på berørt elvestrekning.

For Kreppingdalsåna begrunnes dette i første rekke med konflikter knyttet til en sterkt truet rovfuglart og relativt stort tap av inngrepsfritt område.»

Direktoratet for mineralforvaltning har uttalt følgende i brev av 11.03.16:

«DMF kan ikke se at tiltaket berører mineralske ressurser av regional eller nasjonal verdi.»

Lyse Elnett AS uttalte seg til saken den 4.4.2016:

«Overordnet regionalnett - 132 kV systemet:

I regionalnettet er det høy planaktivitet på bakgrunn av flere interne og eksterne initiativer, hvor Lyse Sentralnett og Statnetts prosjekt Lyse - Stølaheia samt introduksjon av Lysebotn II kraftverk påvirker denne delen av nettet i stor grad. Analyser viser at man utnytter store deler av nettet fullt ut i visse driftssituasjoner, spesielt ved lett last og høy produksjon. Utbygging av Lyse – Stølaheia er planlagt ved å benytte eksisterende 132 kV trase for Lysebotn - Tronsholen linje 2. Bortfall av denne linjen medfører begrensninger i overføringsnettet mot Tronsholen. I samme periode ferdigstilles Lysebotn II som p.g .a. begrenset kapasitet i sentralnettet i og rundt Lyse stasjon vil drifte et aggregat mot 132 kV systemet til Lyse Elnett, frem til Statnett kan ta imot ytelsen. Det vises til konsesjon, NVE 201208107-15. Konsesjonen har en varighet til 2034, men Lyse Elnett anser tilknytningen som midlertidig og forutsetter at omlegging til 420 kV gjøres så snart dette er tilgjengelig i Lyse stasjon.

Denne omleggingen er tidligere indikert innen 2020-22 ref. Statnett SF høringsuttalelse, 22.03.2013, til nevnte konsesjonssøknad 201208107-15. Tidsplanen til Statnett er imidlertid utfordret gjennom nye vurderinger rundt alternative nettløsninger. Statnett ba i november 2015 NVE om tillatelse til å begynne utbygging fra Lyse til vestsiden av Høgsfjorden. Dette ble avslått av NVE, som må ha en helhetlig løsning for å kunne gi konsesjon. Statnett indikerer på sine prosjektsider en ytterligere forsinkelse på 1-3 år og omlegging er da tidligst mulig etter 2023. Etter omlegging til 420 kV vil den aktuelle kapasiteten være frigjort fra 132 kV systemet, uten å gjøre tiltak i nettet.

Andre tiltak som er under vurdering er:

- *Temperaturoppgradering av eksisterende linjer.*
- *Trådbytte*

- *Nye overføringer i 132 kV systemet fra Stokkeland mot Seldal.*

Lyse Elnett har engasjert konsulent for å avdekke hvilket potensiale og kostnader slike tiltak innebærer. Resultatet av arbeidet er ikke klart innen høringsfristen. Avhengig av eventuelle tiltak vil det kunne komme i konflikt med utbyggingen av Lyse - Stølaheia prosjektet til Lyse Sentralnett/Statnett.

For å oppsummere: Det er ikke kapasitet i dagens nettsystem før kraftverket Lyseboten II er lagt over på 420 kV i ny Lyse transformatorstasjon, frem til november 2015 indikert å kunne skje i perioden 2020-2022. Endringer i prosjektet Lyse-Stølaheia forsinker denne prosessen ytterligere 1-3 år. Lyse Elnett undersøker muligheter for tiltak på eksisterende linjer for å øke kapasiteten, resultatet av undersøkelsen er ikke klart p.t.

Regionalnett i Ryfylke - 50 kV systemet:

I Dalen transformatorstasjon transformeres det mellom 132 kV og 50 kV. Også her er man nær ved driftsmessige begrensninger ved introduksjon av ytterligere småkraft i underliggende nett. Det blir i disse dager satt i drift 8 MW ny småkraft i samme geografiske område, Tverråna og Ullestad kraftverk, og Lyse El nett ser frem til å høste erfaringer fra driften av nettet med denne kraften tilknyttet. Driftserfaringer fra den nye kraften vil inngå i vurderinger som nå gjøres for hele dette systemet i den hensikt å legge langtidsplaner som skal sikre nettsystemet i årene som kommer. Lyse Elnett vil kjøre denne prosessen i tiden fremover, og økt kapasitet i regionalnettet i Ryfylke bør sammenfalle i tid med frigivelse av kapasitet i overliggende 132 kV system.

Høyspent distribusjon i Årdal - 11/22 kV system:

Stedsnavn er hentet fra NVE sin kartløsning på konsesjonssidene.

Øvre Ullestadåna beskriver i konsesjonssøknaden en tilknytning mot 50 kV Årdal - Nes. Lyse Elnett antar det her er ment 22 kV løsningen som er opprettet til Tverråna og Ullestad kraftverk, dette området ligger mellom Tveit og Ullestad i kartløsningen. En innledende nettanalyse avdekker ikke problemer med spenning- eller belastningsforhold. Løsningen anses som gjennomførbar.

Sagåna beskriver i konsesjonssøknaden en tilknytning mot 22 kV 200m fra kraftstasjonen. Lyse Elnett antar det her er ment 25 Feal 11 kV linjen som i dag forsyner Målandsdalen ned mot Tysdalvatnet. Denne forbindelsen er ikke kraftig nok til den omsøkte produksjonen, da spesielt med tanke på spenningsprang og spenningsvariasjoner. Også dette prosjektet må se mot 22 kV nettet etablert nær Ullestadområdet - 4,3 km i luftlinje fra kraftstasjonen. En rask nettbetraktning viser at etablering av 22 kV i området vil kunne tillate tilknytning av omsøkt produksjon.

Begge kraftverk må påregne å måtte dokumentere at de samsvarer med Statnetts funksjonskraft i kraftsystemet (FIKS 2012) når aktuell nettløsning foreligger.

Nettløsning for begge prosjekter vil på høyspent distribusjonsnett være gjennomførbare innen en periode på 1-2 år. Aktuell løsning, tidsplaner og grensesnitt avklares med den enkelte aktør gjennom søknad om nettilknytning 1

Det understrekes at kapasiteten i overliggende regionalnett må være avklart før tilknytningsprosessen kan starte.

Andre prosjekter som påvirker nettsystemet:

I områdene som nettmessig relaterer til 132 kV systemet finner vi en rekke 'ny fornybar' prosjekter, vannkraft i Ryfylke og Lysefjorden, samt vindkraft og noe vannkraft i kommunene Sandnes og Gjesdal. Dette potensialet kommer i tillegg til den kraften som allerede er omtalt. Alle nye prosjekter vil treffe de samme utfordringene og Lyse Elnett vil tidligst kunne ta imot ny kraft når kapasiteten i 132 kV nettet er tilgjengelig. Når de tekniske løsningene og tidsplanene er til stede vil Lyse Elnett gjenoppta dialog med de aktører som ønsker det.»

Statens vegvesen uttalte seg til saken den 14.3.2016:

«Statens vegvesen sitt hovedfokus i denne saka er forvaltning og drift av det overordna vegnettet, samt konstruksjonar knyttet til vegnettet (bru, fundament, m.m.). Alle tiltak, nærføringar og kryssingar av offentleg veg med kabel/ledning, skal klarerast med Statens vegvesen.»

Arne Ritland har uttalt seg i saken i brev av 25.11.15 og 01.03.16:

Det går frem av brevene fra Ritland at han er imot prosjektet. Hovedgrunnen er av privatrettslig karakter. Kulturminner og underdimensjonering av kraftverket og linjetilknytningen går også frem som motstandsgrunner.

NVEs vurdering

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Kraftverket utnytter et nedbørfelt på 5,2 km² ved inntaket, og middelvannføringen er beregnet til 356 l/s i Sagåna og 110 l/s i Kjervåna. Effektiv innsjøprosent er på 5 %, og nedbørfeltet har en breandel på 0 %. Avrenningen er stabil fra år til år med flommer hele året og generelt høy vannføring vinterstid. Laveste vannføring opptrer gjerne tidlig om våren og sommerstid. 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 17 og 27 l/s for Sagåna og 5 og 8 l/s for Kjervåna. Alminnelig lavvannføring for vassdraget ved inntaket er beregnet til 17 l/s for Sagåna og 5 l/s for Kjervåna. Dette er det samme som omsøkt minstevannføring hele året. Maksimal slukeevne i kraftverket er planlagt til 933 l/s og minste driftsvannføring 28 l/s. Ifølge søknaden vil dette medføre at 70 % av tilgjengelig vannmengde benyttes til kraftproduksjon.

NVE har ikke kontrollert det hydrologiske grunnlaget i søknaden. Alle beregninger på basis av andre målte vassdrag vil ved skalering til det aktuelle vassdraget være beheftet med feilkilder. Dersom spesifikt normalavløp er beregnet med bakgrunn i NVEs avrenningskart, vil vi påpeke at disse har en usikkerhet på +/- 20 % og at usikkerheten øker for små nedbørfelt.

Med en maksimal slukeevne tilsvarende 200 % av middelvannføringen og foreslått minstevannføring på 22 l/s hele året fordelt på de to elvene, vil dette gi en restvannføring på omtrent 140 l/s ved kraftstasjonen som et gjennomsnitt over året. Det meste av dette vil komme i flomperioder. De store flomvannføringene blir i liten grad påvirket av utbyggingen. Ifølge søknaden vil det være overløp over dammen 52 dager i et middels vått år. I 21 dager vil vannføringen være under summen av minste driftsvannføring og minstevannføring og derfor for liten til at det kan produseres kraft, slik at kraftstasjonen må stoppe og hele tilsiget slippes forbi inntaket. Tilsiget fra restfeltet vil i gjennomsnitt bidra med 192,4 l/s ved kraftstasjonen.

Produksjon og kostnader

Med bakgrunn i de hydrologiske dataene, som er lagt frem i søknaden, har søker beregnet gjennomsnittlig kraftproduksjon i Sagåna kraftverk til omtrent 10,46 GWh fordelt på 6,1 GWh vinterproduksjon og 4,36 GWh sommerproduksjon. Byggekostnadene er estimert til 36 mill. kr. Dette gir en utbyggingspris på 3,44 kr/kWh.

NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger.

Energikostnaden over levetiden (LCOE) er beregnet til 0,28 kr/kWh (usikkerhet i spennet 0,23-0,32). Energikostnaden over levetiden tilsvarer den verdien kraften må ha for at prosjektet skal få positiv nettonåverdi. Beregningene forutsetter en kalkulasjonsrente på 6 %, økonomisk levetid på 40 år og drifts- og vedlikeholdskostnader på 5 øre/kWh.

NVE vurderer tiltaket til å ha kostnader som er noe lavere enn gjennomsnittet for små vannkraftverk.

Naturmangfold

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter etter naturmangfoldloven § 7 å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av søknaden om Sagåna kraftverk legger vi til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 samt forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknaden, miljørapporten, høringsuttalelser, samt NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak og for å vurdere tiltakets omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at sakens kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet, jamfør naturmangfoldloven § 8.

Det er tre verdifulle naturtyper avgrenset i influensområdet til Sagåna kraftverk. To bekkekløfter (begge B-verdi) og én beiteskog (B-verdi). For øvrig regnes *elveløp* som en nært truet (NT) naturtype i oversikten over rødlistede naturtyper i Norge (Lindgaard & Henriksen 2011). Det er registrert to rødlistede arter i influensområdet til Sagåna kraftverk, ask (VU) og ringstry (NT).

Beiteskogen, ask og ringstry vurderes å ikke bli påvirket av en eventuell utbygging.

Bekkekløftene er lokalisert mellom kote 200-225 og kote 300-450 i Sagåna. Den nederste forekommer etter samløpet mellom Sagåna og Kjervåna. Denne er forholdsvis dyp med bratte vegger, men sparsomt vegetert. Den er liten og det er ikke registrert rødlistearter i bekkekløfta.

Den øverste bekkekløfta i Sagåna er nordvestvendt, men aldri spesielt dyp. Flere sentrale elementer i naturtypen mangler, som utrasninger, blokkmark og bratte gjel. Kløfta har middels rikt biologisk mangfold.

Begge bekkekløftene vil bli berørt gjennom fraføring av vann i Sagåna og Kjervåna, men vil ikke bli berørt av tekniske inngrep. I *Retningslinjer for små vannkraftverk* (OED 2007) står det at naturtyper med C-verdi skal gis liten verdi og naturtyper med B-verdi skal gis middels verdi. Det innebærer at søker må påregne pålegg om avbøtende tiltak som reduserer konflikten. Det står også at Norge kan sies å ha et internasjonalt ansvar for naturtypene bekkekløft og fossesprøytoner og at tiltak som kommer i konflikt med disse ikke kan påregne å få konsesjon.

Hjelmeland kommune har uttalt at prosjektet kan gi dårligere livsgrunnlag for fuktrevende arter i nærheten av elvestrengene/bekkekløftene. Fylkeskommunen skriver at i Strategidokument for små vannkraftverk i Rogaland står det at en skal være restriktiv med å tilrå utbygging av vassdrag med bekkekløfter.

Bekkekløftene vil bli påvirket av fraføring av vann slik at fuktforholdene endres. Kløftene i Sagåna/Kjervåna er imidlertid nærings- og artsfattige. Det er registrert 20 bekkekløfter i Hjelmeland kommune. Seks av disse er påvirket av tidligere vannkraftutbygginger. I småkraftpakke Hjelmeland er det søkt om tre småkraftverk som berører til sammen fem bekkekløfter. Det vil si at drøyt halvparten av de registrerte bekkekløftene i Hjelmeland kommune vil være berørt av vannkraftutbygging dersom alle prosjektene i pakka blir realisert.

Etter vårt syn er verdien av bekkekløftene såpass begrenset, at med slipp av minstevannføring hele året vil konsekvensene av en eventuell utbygging være akseptable. Størrelsen på minstevannføringen vil i så fall fastsettes som del konsesjonsvilkårene.

Det er registrert ørret i de overliggende vannene for Sagåna og Kjervåna som kan slippe seg ned elvene. I BM-rapporten står det imidlertid at verken Sagåna eller Kjervåna er særlig egnet som leveområde for fisk. Ifølge rapporten er det helt nederste strekket av Sagåna muligens egnet område for gyting og elvemusling, men generelt sett er potensialet for dette lavt. Til det er bunnsubstratet for grovt.

En eventuell utbygging av Sagåna og Kjervåna vil etter NVEs mening ikke være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper og økosystemer gitt i naturmangfoldloven § 4 eller forvaltningsmålet for arter i naturmangfoldloven § 5. Imidlertid må den samlede belastning, jamfør naturmangfoldloven § 10, på bekkeløfter sies å være omfattende i området. Den samlede belastningen anses ikke alene som så stor at den blir avgjørende for konsesjonsspørsmålet, men må tillegges vekt i den totale vektingen av fordeler og ulemper for Sagåna kraftverk.

Etter NVEs vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltaket kan ha på naturmiljøet, og NVE mener at naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) ikke får avgjørende betydning for konsesjonsspørsmålet.

Avbøtende tiltak og utformingen av tiltaket vil spesifiseres nærmere i våre merknader til vilkår dersom det blir gitt konsesjon. Tiltakshaver vil da være den som bærer kostnadene av tiltakene, i tråd med naturmangfoldloven §§ 11-12.

Landskap

Sagåna og Kjervåna ligger i landskapsregion 22 *Midtre bygder på Vestlandet*, underregion *Jøsenfjorden*. Regionen strekker seg fra Gjesdal i Rogaland til Tingvoll på Nordmøre. I grove trekk kan den ses som et belte mellom fjordmunningene og indre bygdene.

Kommunen har uttalt at 1,8 km² inngrepsfri natur vil falle bort som følge av utbygginga. Fordi det skal anlegges ny skogsbilvei i deler av rørgata blir det varige endringer for landskapsbildet. Kommunen mener at Sagåna er et godt synlig landskapselement i Målandsdalen. Fylkesmannen i Rogaland mener at det er knyttet store opplevelsesverdier til området rundt Sagåna. Fylkeskommunen skriver at det er regionale landskapsverdier knyttet til Sagåna.

Kraftstasjonen til Sagåna kraftverk vil ligge nært fylkesvei 13, og begge vannveiene vil ligge i et område som er preget av skogsdrift og skogsbilveier. Inntakene er på langt nær synlige fra Målandsdalen. NVE mener at urørthet er en verdi i seg selv, men at virkningene av et tiltak må vurderes i hvert enkelt tilfelle. Inngrepsfrie områder er ikke lenger et vurderingskriterium. Vi mener at tiltaket ikke påvirker større naturområder med urørt preg.

NVE er delvis enig i at Sagåna er et markant landskapselement. Dette gjelder i så fall på de nederste delene av elva, under omtrent kote 100. Kantvegetasjonen er her storvokst og tett, og sånn sett er ikke vannføringa i elva så vesentlig som den kunne vært for opplevelsesverdien. I tillegg, fordi dette er langt ned i vassdraget, vil restvannføring utgjøre et vesentlig bidrag til vannføringen. Inntakene er ikke synlige fra Målandsdalen, og rørgatene legges i områder som er påvirket fra før. NVE vil dermed ikke legge særlig vekt på landskapsvirkninger i vurderingen av fordeler og ulemper for Sagåna kraftverk.

Friluftsliv

Hjelmeland kommune skriver at området med Sagåna og Kjervåna er i bruk til friluftsliv av lokale, men at det ikke er et viktig utfartsområde. De ser imidlertid ikke at tiltaket medfører de største konsekvensene for friluftslivet i området. Fylkesmannen mener det er knyttet store opplevelsesverdier til området sundt Sagåna.

Nedre del av elvene er utilgjengelige til fots. Litt oppe i lia går det flere skogsbilveier, både langs og på tvers mellom Sagåna og Kjervåna. Veien på langs går nærmere Sagåna enn Kjervåna, men elvene er ikke en vesentlig del av opplevelsene når man går oppover denne veien. NVEs vurdering av områdets verdi for friluftsliv er liten, og dette er heller ikke tillagt særlig vekt i konsesjonsspørsmålet.

Kulturminner

Fylkeskommunen har vurdert kulturlandskapet i Målandsdalen til å være av nasjonal verdi. I tillegg er det registrert to gravrøyser, åkerreiner, rydningsrøyser, hustufter og steingjerder. Søker har vært i dialog med fylkeskommunen angående kraftstasjonsplassering, og fylkeskommunen skriver at løsningen som nå er presentert er akseptabel, så fremt kraftstasjonsområdet ikke utvides mot øst og kommer i berøring med nord-sør-gående steingjerde.

Samfunnmessige fordeler

En eventuell utbygging av Sagåna kraftverk vil gi 10,5 GWh i et gjennomsnittså. Denne produksjonsmengden regnes som vanlig for et småkraftverk. Småkraftverk utgjør et viktig bidrag i den politiske satsingen på fornybar energi. Det omsøkte tiltaket vil gi inntekter til søker og grunneiere og generere skatteinntekter. Videre vil Sagåna kraftverk styrke næringsgrunnlaget i området og vil dermed kunne bidra til å opprettholde lokal bosetning.

Oppsummering

Sagåna kraftverk vil produsere 10,5 GWh i et gjennomsnittså og ha en utbyggingspris litt under gjennomsnittet for små vannkraftverk. I vedtaket har NVE lagt vekt på at en utbygging av Sagåna kraftverk vil bidra til fornybar energiproduksjon med relativt høy andel vinterkraft. Denne fordelene mener vi er større enn ulempene prosjektet medfører for to bekekløfter og andre allmenne interesser som blir berørt.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Måland Kraft AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Sagåna kraftverk med overføring av Kjervåna. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Dette vedtaket gjelder kun tillatelse etter vannressursloven.

Forholdet til annet lovverk

Forholdet til energiloven

Måland Kraft AS har framlagt planer om installasjon av elektrisk høyspentanlegg som innebærer en nettilknytning på 200 m 22 kV jordkabel til eksisterende linjenett samt installering av en generator med spenning på 6,6 kV og en transformator for omsetning til 22 kV.

Virkningene av nettilknytningen har inngått i NVEs helhetsvurdering av kraftverksplanene. NVE har i eget vedtak gitt Måland Kraft AS anleggskonsesjon for nettilknytning, transformator og generator for Sagåna kraftverk.

Lyse Elnett har informert NVE om at det ikke er kapasitet i 132 kV regionalnettet for å ta imot ytterligere kraftproduksjon. Begrensningene er begrunnet med pågående ombygging av sentralnettet i området. Det vil bli frigjort kapasitet i regionalnettet til å mate inn ny produksjon når hele Lysebotn kraftverk legges over fra regionalnettet til sentralnettet. Dette ligger i planene til Statnett og Lyse Elnett, men det er usikkerhet rundt når dette vil skje. Tidligste tidspunkt anslås å være 2020/2021. NVE har gitt nødvendige konsesjoner for tilknytning av produksjonen i Lysebotn direkte til sentralnettet, men dette kan ikke gjøres før Lysebotn transformatorstasjon blir bygget og idriftsatt.

NVE vil minne om at Lyse Elnett har tilknytningsplikt for produksjon i området, og bør vurdere alternative, midlertidige tiltak for å tilknytte kraftverket før 2020/2021. Nettselskap som velger å inngå midlertidige avtaler med produsenten om produksjonsbegrensninger, må sikre at avtalen ivaretar hensynet til likebehandling av aktørene innenfor eget konsesjonsområde. Dersom Lyse Elnett mener det ikke er driftsmessig forsvarlig å tilknytte kraftverket til nettet innen rimelig tid, og/eller kostnadene ved en midlertidig løsning blir for store, må Lyse Elnett søke NVE om fritak fra tilknytningsplikten, jamfør energiloven § 3-4 annet ledd.

Måland Kraft AS må forsikre seg om at det vil være tilstrekkelig nettkapasitet for innmating av Sagåna kraftverk før byggingen av kraftverket starter opp. NVE vil ikke behandle detaljplaner før tiltakshaver har dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet og at kostnadsfordelingen er avklart. Slik dokumentasjon må foreligge samtidig med innsending av detaljplaner for godkjenning, jamfør konsesjonsvilkårenes post 4.

Forholdet til plan- og bygningsloven

Forskrift om byggesak (byggesaksforskriften) gir saker som er underlagt konsesjonsbehandling etter vannressursloven fritak for byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Dette forutsetter at tiltaket ikke er i strid med kommuneplanens arealdel eller gjeldende reguleringsplaner. Forholdet til plan- og bygningsloven må avklares med kommunen før tiltaket kan iverksettes.

Forholdet til forurensningsloven

Det må søkes Fylkesmannen om nødvendig avklaring etter forurensningsloven i anleggs- og driftsfasen. NVE har ikke myndighet til å gi vilkår etter forurensningsloven.

Forholdet til EUs vanndirektiv i sektormyndighetens konsesjonsbehandling

NVE har ved vurderingen av om konsesjon skal gis etter vannressursloven § 8 foretatt en vurdering av kravene i vannforskriften (FOR 2006-12-15 nr. 1446) § 12 vedrørende ny aktivitet eller nye inngrep. NVE har vurdert alle praktisk gjennomførbare tiltak som vil kunne redusere skadene og ulempene ved tiltaket. NVE har satt vilkår i konsesjonen som anses egnet for å avbøte en negativ utvikling i

vannforekomsten, herunder krav om minstevannføring og standardvilkår som gir vassdragsmyndighetene, herunder Miljødirektoratet/Fylkesmannen etter vilkårenes post 5, anledning til å gi pålegg om tiltak som senere kan bedre forholdene i det berørte vassdraget. NVE har vurdert samfunnsnyttene av inngrepet til å være større enn skadene og ulempene ved tiltaket. Videre har NVE vurdert at hensikten med inngrepet i form av fornybar energiproduksjon ikke med rimelighet kan oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre. Både teknisk gjennomførbarhet og kostnader er vurdert.

Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven

Post 1: Vannslipp

Følgende data for vannføring og slukeevne er hentet fra konsesjonssøknaden og lagt til grunn for NVEs konsesjon og fastsettelse av minstevannføring:

		Sagåna	Kjervåna
Middelvannføring	l/s	356	110
Alminnelig lavvannføring	l/s	17	5
5-persentil sommer	l/s	17	5
5-persentil vinter	l/s	27	8
Maksimal slukeevne	l/s	966	220
Maksimal slukeevne i % av middelvannføring	%	200	200
Minste driftsvannføring	l/s	28	-

Søker forslår en minstevannføring på 17 l/s i Sagåna og 5 l/s i Kjervåna. Dette samsvarer ned alminnelig lavvannføring i de to vassdragene. NVE har ikke mottatt andre syn på minstevannføringen.

Vi mener at fordi verdiene i bekkekløfta i Sagåna (oppstrøms samløpet med Kjervåna) er større enn verdiene i Kjervåna, bør minstevannføringen samles i ett løp. Å føre over minstevannføringen fra Kjervåna og slippe vannet i Sagåna mener vi er et bedre avbøtende tiltak enn å slippe alminnelig lavvannføring i begge vassdrag.

Ut fra dette fastsetter NVE en minstevannføring på 30 l/s i Sagåna. Dette vil, ifølge våre beregninger gi et produksjonstap på omtrent 0,2 GWh i et gjennomsnittså.

Dersom tilsiget ved inntaket er mindre enn minstevannføringskravet, skal hele tilsiget slippes forbi inntaket.

NVE presiserer at start-/stoppkjøring av kraftverket ikke skal forekomme. Kraftverket skal kjøres jevnt. Inntaksbassenget skal ikke benyttes til å oppnå økt driftstid, og det skal kun være små vannstandsvariasjoner knyttet til opp- og nedkjøring av kraftverket. Dette er primært av hensyn til naturens mangfold og mulig erosjonsfare.

Post 4: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

Detaljerte planer skal forelegges og godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang.

Før utarbeidelse av tekniske planer for dam og vannvei kan igangsettes, må søknad om konsekvensklasse for gitt alternativ være sendt NVE og vedtak fattet. Konsekvensklassen er bestemmende for sikkerhetskravene som stilles til planlegging, bygging og drift og må derfor være avklart før arbeidet med tekniske planer starter.

NVEs miljøtilsyn vil ikke ta planer for landskap og miljø til behandling før anlegget har fått vedtak om konsekvensklasse.

NVE vil ikke godkjenne planene før det er dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet i nettet og at kostnadsfordelingen er avklart, jamfør våre merknader under avsnittet "Forholdet til energiloven".

Vi viser også til merknadene i vilkårenes post 6 nedenfor, om kulturminner.

Nedenstående tabell angir rammene som ligger til grunn for konsesjonen. NVE presiserer at alle føringer og krav som er nevnt i dokumentet gjelder.

NVE har gitt konsesjon på følgende forutsetninger:

Inntak	Inntakene skal plasseres på omtrent kote 535 (Kjervåna) og kote 500 (Sagåna) som oppgitt i søknaden. Høyden på dammene er oppgitt til å være henholdsvis 1 og 2 m. Teknisk løsning for dokumentasjon av slipp av minstevannføring skal godkjennes av NVE.
Vannvei	Det er oppgitt i søknaden at vannveien vil være nedgravd rørgate. Overføringsrøret fra Kjervåna til Sagåna vil bli omtrent 700 m og skal legges langs eksisterende vei. Rørgata til kraftstasjonen blir omtrent 1500 m lang, og skal graves ned på vestsiden av elva.
Kraftstasjon	Ifølge søknaden skal rørgata krysse elva på kote 70 og kraftstasjonen bygges på motsatt side av elva. NVE åpner for at kraftstasjonen kan legges på samme side av elva som rørgata.
Største slukeevne	Søknaden oppgir 966 l/s i kraftverket og 220 l/s i overføringen fra Kjervåna.
Minste driftsvannføring	Søknaden oppgir 28 l/s.
Installert effekt	Søknaden oppgir 3,3 MW.
Antall turbiner/turbintype	Søknaden oppgir én Pelton-turbin.
Vei	Det skal bygges permanent vei både til kraftstasjonen og til inntaket. Veien til inntaket skal gå langs rørgata.

Dersom det ikke er oppgitt spesielle føringer i tabellen ovenfor kan mindre endringer godkjennes av NVE som del av detaljplangodkjenningen. Anlegg som ikke er bygget i samsvar med konsesjon og/eller planer godkjent av NVE, herunder også planlagt installert effekt og slukeevne, vil ikke være berettiget til å motta el-sertifikater. Dersom det er endringer skal dette gå tydelig frem ved oversendelse av detaljplanene.

Post 5: Naturforvaltning

Vilkår for naturforvaltning tas med i konsesjonen. Eventuelle pålegg i medhold av dette vilkåret må være relatert til skader forårsaket av tiltaket og stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse og virkninger.

Post 6: Automatisk fredete kulturminner

NVE forutsetter at utbygger tar den nødvendige kontakt med fylkeskommunen for å klarere forholdet til kulturminneloven § 9 før innsending av detaljplan. Vi minner videre om den generelle

aktsomhetsplikten med krav om varsling av aktuelle instanser dersom det støtes på kulturminner i byggefasen, jmfør kulturminneloven § 8 (jmfør vilkårenes pkt. 3).

Post 8: Terskler m.v.

Dette vilkåret gir hjemmel til å pålegge konsesjonær å etablere terskler eller gjennomføre andre biotopjusterende tiltak dersom dette skulle vise seg å være nødvendig.

Post 10: Registrering av minstevannføring m.v.

Det skal etableres en måleanordning for registrering av minstevannføring. Den tekniske løsningen for dokumentasjon av slipp av minstevannføringen skal godkjennes gjennom detaljplanen. Data skal fremlegges NVE på forespørsel og oppbevares så lenge anlegget er i drift.

Ved alle steder med pålegg om minstevannføring skal det settes opp skilt med opplysninger om vannslippbestemmelser som er lett synlig for allmennheten. NVE skal godkjenne merking og skiltenes utforming og plassering.

Vedlegg

Kart

